

## **Capítulo IV**

*Procedimiento contable de inventarios perpetuos o constantes*

*María Elena Gutiérrez Olivarez, María Esther Carmona  
Guzmán*

- **Trascendencia de la contabilidad teórica a la práctica**

Guía de contabilización

En el procedimiento de inventarios perpetuos se registran las operaciones que se derivan de la compra y venta de mercancías en tres cuentas que se detallan a continuación:

Figura 7.

| ALMACEN                          |                          | VENTAS         |        | COSTO DE VENTAS     |                             |
|----------------------------------|--------------------------|----------------|--------|---------------------|-----------------------------|
| COMPRAS                          | VENTAS A PRECIO DE COSTO | REB. S/ VENTAS | VENTAS | COSTO DE LAS VENTAS | COSTO DE LAS DEV. S/ VENTAS |
| GASTOS DE COMPRA                 | DEV. S/ COMPRAS          | DEV. S/ VENTAS |        |                     |                             |
| DEV. S/ VENTAS A PRECIO DE COSTO | REB. S/ COMPRAS          |                |        |                     |                             |
| REB. S/ VENTAS PRECIO DE COSTO   |                          |                |        |                     |                             |

Para determinar la utilidad y perdida bruta con las siguientes formulas, las cuales están detalladas a

Continuación:

1. Ventas – Costo de ventas = Utilidad o perdida bruta
2. Utilidad o perdida bruta – Gastos de operación (Administración y Ventas) = Utilidad o perdida de Operación
3. Utilidad o perdida de operación – Gastos financieros= Utilidad o perdida del ejercicio
4. Utilidad del ejercicio – ISR propio (30 %) y PTU (10 %) = Utilidad neta

Las ventajas de este procedimiento son:

- Se conoce la utilidad en cualquier momento

- Se conoce el valor del inventario en cualquier momento
- Se puede determinar la utilidad en cualquier momento.

Figura 8. Registro de operaciones en de diario

|       | CONCEPTO                            | CARGO      | ABONO      |
|-------|-------------------------------------|------------|------------|
| FECHA | -A-                                 |            |            |
|       | Bancos                              | 150,000.00 |            |
|       | Edificio                            | 150,000.00 |            |
|       | Eq. De Oficina                      | 25,000.00  |            |
|       | Eq. De Transporte                   | 250,000.00 |            |
|       | Eq. De Computo                      | 50,000.00  |            |
|       | Capital                             |            | 625,000.00 |
|       | ASIENTO DE APERTURA                 |            |            |
|       | CONCEPTO                            | CARGO      | ABONO      |
| FECHA | -1-                                 |            |            |
|       | Almacén                             | 100,000.00 |            |
|       | IVA Acreditable pagado              | 16,000.00  |            |
|       | Bancos                              |            | 116,000.00 |
|       | COMPRA DE CONTADO                   |            |            |
| FECHA | -2-                                 |            |            |
|       | Almacén                             | 100,000.00 |            |
|       | IVA por acreditar                   | 16,000.00  |            |
|       | Proveedores                         |            | 116,000.00 |
|       | COMPRA A CREDITO                    |            |            |
|       | CONCEPTO                            | CARGO      | ABONO      |
| FECHA | -3-                                 |            |            |
|       | Bancos                              | 11,600.00  |            |
|       | Almacén                             |            | 10,000.00  |
|       | IVA acreditable pagado              |            | 1,600.00   |
|       | DEVOLUCION SOBRE COMPRAS DE CONTADO |            |            |
|       | -4-                                 |            |            |
|       | Proveedores                         | 11,600.00  |            |
|       | Almacén                             |            | 10,000.00  |
|       | IVA por acreditar                   |            | 1,600.00   |
|       | DEVOLUCION SOBRE COMPRAS A CREDITO  |            |            |
|       | CONCEPTO                            | CARGO      | ABONO      |
| FECHA | -5-                                 |            |            |
|       | Bancos                              | 5,800.00   |            |
|       | Almacén                             |            | 5,000.00   |
|       | IVA acreditable pagado              |            | 800.00     |
|       | REBAJAS SOBRE COMPRAS DE CONTADO    |            |            |

|       |                                      |            |            |
|-------|--------------------------------------|------------|------------|
|       | -6-                                  |            |            |
|       | Proveedores                          | 5,800.00   |            |
|       | Almacén                              |            | 5,000.00   |
|       | IVA por acreditar                    |            | 800.00     |
|       | REBAJAS SOBRE COMPRAS A CREDITO      |            |            |
|       | CONCEPTO                             | CARGO      | ABONO      |
| FECHA | -7-                                  |            |            |
|       | Almacén                              | 500.00     |            |
|       | IVA Acreditable pagado               | 80.00      |            |
|       | Bancos                               |            | 580.00     |
|       | GASTOS DE COMPRA                     |            |            |
|       | CONCEPTO                             | CARGO      | ABONO      |
| FECHA | -8-                                  |            |            |
|       | Bancos                               | 116,000.00 |            |
|       | Ventas 16 %                          |            | 100,000.00 |
|       | IVA Traslado Cobrado                 |            | 16,000.00  |
|       | VENTAS DE CONTADO                    |            |            |
|       | -8 a-                                |            |            |
|       | Costo de ventas                      | 50,000.00  |            |
|       | Almacén                              |            | 50,000.00  |
|       | COSTO DE VENTAS                      |            |            |
|       | -9-                                  |            |            |
|       | Cientes                              | 116,000.00 |            |
|       | Ventas 16 %                          |            | 100,000.00 |
|       | IVA Traslado por Cobrar              |            | 16,000.00  |
|       | VENTAS A CREDITO                     |            |            |
|       | -9 a-                                |            |            |
|       | Costo de ventas                      | 50,000.00  |            |
|       | Almacén                              |            | 50,000.00  |
|       | COSTO DE VENTAS                      |            |            |
|       | CONCEPTO                             | CARGO      | ABONO      |
| FECHA | -10-                                 |            |            |
|       | Ventas                               | 1,000.00   |            |
|       | IVA Traslado Cobrado                 | 160.00     |            |
|       | Bancos                               |            | 1,160.00   |
|       | DEVOLUCIONES SOBRE VENTAS DE CONTADO |            |            |
|       | -10 a-                               |            |            |
|       | Almacén                              | 500.00     |            |
|       | Costo de ventas                      |            | 500.00     |
|       | COSTO DE LA DEVOLUCION DE CONTADO    |            |            |
|       | -11-                                 |            |            |
|       | Ventas                               | 1,000.00   |            |
|       | IVA Traslado por cobrar              | 160.00     |            |
|       | Cientes                              |            | 1,160.00   |
|       | DEVOLUCIONES SOBRE VENTAS A CREDITO  |            |            |
|       | -11 a-                               |            |            |
|       | Almacén                              | 500.00     |            |
|       | Costo de ventas                      |            | 500.00     |
|       | COSTO DE LA DEVOLUCION A CREDITO     |            |            |

|       | CONCEPTO                            | CARGO     | ABONO     |
|-------|-------------------------------------|-----------|-----------|
| FECHA | -12-                                |           |           |
|       | Ventas                              | 2,000.00  |           |
|       | IVA Traslado Cobrado                | 320.00    |           |
|       | Bancos                              |           | 2,320.00  |
|       | REBAJAS SOBRE VENTAS DE CONTADO     |           |           |
|       | -13-                                |           |           |
|       | Ventas                              | 2,000.00  |           |
|       | IVA Traslado por cobrar             | 320.00    |           |
|       | Cientes                             |           | 2,320.00  |
|       | REBAJAS SOBRE VENTAS A CREDITO      |           |           |
|       | CONCEPTO                            | CARGO     | ABONO     |
| FECHA | -14-                                |           |           |
|       | Proveedores                         | 50,000.00 |           |
|       | IVA Acreditable pagado              | 6,896.55  |           |
|       | Bancos                              |           | 50,000.00 |
|       | IVA por Acreditar                   |           | 6,896.55  |
|       | PAGO A PROVEEDORES                  |           |           |
|       | -15-                                |           |           |
|       | Bancos                              | 50,000.00 |           |
|       | IVA Traslado por cobrar             | 6,896.55  |           |
|       | Cientes                             |           | 50,000.00 |
|       | IVA Traslado cobrado                |           | 6,896.55  |
|       | PAGO DE CLIENTES                    |           |           |
|       | CONCEPTO                            | CARGO     | ABONO     |
| FECHA | -16-                                |           |           |
|       | Gastos de venta                     | 8,000.00  |           |
|       | IVA acreditable pagado              | 1,280.00  |           |
|       | Bancos                              |           | 9,280.00  |
|       | GASTOS DE VENTA DE CONTADO          |           |           |
|       | -17-                                |           |           |
|       | Gastos de venta                     | 8,000.00  |           |
|       | IVA por acreditar                   | 1,280.00  |           |
|       | Acreedores                          |           | 9,280.00  |
|       | GASTOS DE VENTA A CREDITO           |           |           |
|       | CONCEPTO                            | CARGO     | ABONO     |
| FECHA | -18-                                |           |           |
|       | Gastos de Admón.                    | 7,000.00  |           |
|       | IVA acreditable pagado              | 1,120.00  |           |
|       | Bancos                              |           | 8,120.00  |
|       | GASTOS DE ADMINISTRACION DE CONTADO |           |           |
|       | -19-                                |           |           |
|       | Gastos de Admón.                    | 7,000.00  |           |
|       | IVA por acreditar                   | 1,120.00  |           |
|       | Acreedores                          |           | 8,120.00  |
|       | GASTOS DE ADMINISTRACION A CREDITO  |           |           |

|       | CONCEPTO                           | CARGO     | ABONO     |
|-------|------------------------------------|-----------|-----------|
| FECHA | -20-                               |           |           |
|       | Gastos de Admón. o Gastos de Venta | 12,000.00 |           |
|       | ISR Retenido                       |           | 500.00    |
|       | Cuotas IMSS                        |           | 300.00    |
|       | Bancos                             |           | 11,200.00 |
|       | REGISTRO DE NOMINA                 |           |           |
|       | CONCEPTO                           | CARGO     | ABONO     |
| FECHA | -21-                               |           |           |
|       | Gastos financieros                 | 800.00    |           |
|       | IVA Acreditable pagado             | 128.00    |           |
|       | Bancos                             |           | 928.00    |
|       | GASTOS FINANCIEROS                 |           |           |
|       | CONCEPTO                           | CARGO     | ABONO     |
| FECHA | -22-                               |           |           |
|       | IVA Trasladado Cobrado             | 22,416.55 |           |
|       | IVA a favor                        | 688.00    |           |
|       | IVA Acreditable pagado             |           | 23,104.55 |
|       | AJUSTE DE IVA MENSUAL              |           |           |
|       | CONCEPTO                           | CARGO     | ABONO     |
| FECHA | -23-                               |           |           |
|       | Gastos de Venta                    | 8,200.00  |           |
|       | Deprec. Acum. Eq. Transp           |           | 8,200.00  |
|       | Gastos de Admon.                   | 10,600.00 |           |
|       | Deprec. Acum. Eq. Oficina          |           | 2,100.00  |
|       | Deprec. Acum. Compúto              |           | 3,500.00  |
|       | Deprec. Acum. Edificio             |           | 5,000.00  |
|       | AJUSTE DE IVA MENSUAL              |           |           |

Nota: El artículo 34 de la LISR menciona las tasas de depreciación y los procedimientos de cálculo. Los más habituales son: Equipo de oficina 10% vida útil del activo 10 años; equipo de transporte 25% vida útil del activo 4 años; equipo de cómputo 30% vida útil de activo 3 años, 4 meses; maquinaria 10% vida útil del activo 10 años. El procedimiento más utilizado es el de línea recta.

|       | CONCEPTO                                                                                         | CARGO     | ABONO     |
|-------|--------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------|-----------|
| FECHA | -24-                                                                                             |           |           |
|       | Ventas                                                                                           | 99,000.00 |           |
|       | Costo de ventas                                                                                  |           | 99,000.00 |
|       | Ventas - Costo de ventas = Utilidad o pérdida bruta                                              |           |           |
|       | Ventas                                                                                           | 95,000.00 |           |
|       | Pérdidas y ganancias                                                                             |           | 95,000.00 |
|       | Traspaso de la utilidad bruta a pérdidas y                                                       |           |           |
|       | Pérdidas y ganancias                                                                             | 60,800.00 |           |
|       | Gastos de venta                                                                                  |           | 24,200.00 |
|       | Gastos de Admón                                                                                  |           | 36,600.00 |
|       | Pérdidas y ganancias - gastos de venta y gastos de Admon = Utilidad bruta o pérdida de operación |           |           |
|       | Pérdidas y ganancias                                                                             | 800.00    |           |
|       | Gastos financieros                                                                               |           | 800.00    |
|       | Utilidad o pérdida de operación - Gastos financieros = Utilidad o pérdida antes de ISR y PTU     |           |           |
|       | Pérdidas y ganancias                                                                             | 13,360.00 |           |
|       | ISR propio 30 %                                                                                  |           | 10,020.00 |
|       | PTU 10 %                                                                                         |           | 3,340.00  |
|       | Utilidad del ejercicio - ISR propio 30 % y PTU 10 %                                              |           |           |
|       | Pérdidas y ganancias                                                                             | 20,040.00 |           |
|       | Utilidad del ejercicio                                                                           |           | 20,040.00 |
|       | Utilidad neta                                                                                    |           |           |



| IVA Traslad. Cobrado   |           |               | IVA Traslad. por cobrar |           |               | Costo de Ventas        |            |               |
|------------------------|-----------|---------------|-------------------------|-----------|---------------|------------------------|------------|---------------|
| 10)                    | 160.00    | 16,000.00 (8  | 11)                     | 160.00    | 16,000.00 (9  | 8a)                    | 50,000.00  | 500.00 (10a   |
| 12)                    | 320.00    | 6,896.55 (15  | 13)                     | 320.00    |               | 9a)                    | 50,000.00  | 500.00 (11a   |
|                        |           |               | 15)                     | 6,896.55  |               |                        |            |               |
|                        | 480.00    | 22,896.55     |                         | 7,376.55  | 16,000.00     |                        | 100,000.00 | 1,000.00      |
| 22)                    | 22,416.55 | 22,416.55 (S  |                         |           |               | S)                     | 99,000.00  | 99,000.00 (24 |
| IVA a favor            |           |               | Gastos de venta         |           |               | Gastos de Admón..      |            |               |
| 22)                    | 688.00    |               | 16)                     | 8,000.00  |               | 18)                    | 7,000.00   |               |
|                        |           |               | 17)                     | 8,000.00  |               | 19)                    | 7,000.00   |               |
|                        |           |               | 23)                     | 8,200.00  |               | 20)                    | 12,000.00  |               |
|                        |           |               |                         |           |               | 23)                    | 10,600.00  |               |
|                        | 688.00    |               |                         | 24,200.00 | 24,200.00 (24 |                        | 36,600.00  | 36,600.00 (24 |
| ISR retenido           |           |               | Cuotas IMSS             |           |               | Gastos Financieros     |            |               |
|                        | 500.00    | (20           |                         | 300.00    | (20           | 21)                    | 800.00     |               |
|                        | 500.00    |               |                         | 300.00    |               |                        | 800.00     | 800.00 (24    |
| Dep. Acum. Eq. Computo |           |               | Dep. Acum. Eq. Transp   |           |               | Dep. Acum. Eq. Oficina |            |               |
|                        | 3,500.00  | (23           |                         | 8,200.00  | (23           |                        | 2,100.00   | (23           |
|                        | 3,500.00  |               |                         | 8,200.00  |               |                        | 2,100.00   |               |
| Pérdidas y Ganancias   |           |               | Utilidad del ejercicio  |           |               | ISR propio 30 %        |            |               |
| 24)                    | 60,800.00 | 95,000.00 (24 |                         | 20,040.00 | (24           |                        | 10,020.00  | (24           |
| 24)                    | 800.00    |               |                         |           |               |                        |            |               |
|                        | 61,600.00 | 95,000.00     |                         | 20,040.00 |               |                        | 10,020.00  |               |
| 24)                    | 33,400.00 | 33,400.00 (S  |                         |           |               |                        |            |               |
| P.T.U. 10 %            |           |               | Dep. Acum. Edificio     |           |               |                        |            |               |
|                        | 3,340.00  | (24           |                         | 5,000.00  | (23           |                        |            |               |
|                        |           |               |                         | 5,000.00  |               |                        |            |               |
|                        | 3,340.00  |               |                         |           |               |                        |            |               |

Figura 10. Balanza de comprobación

| NUM. | CUENTAS               | MOVIMIENTOS  |              | SALDOS     |            |
|------|-----------------------|--------------|--------------|------------|------------|
|      |                       | DEBE         | HABER        | DEUDOR     | ACREEDOR   |
| 1    | BANCOS                | 333,400.00   | 199,588.00   | 133,812.00 |            |
| 2    | CLIENTES              | 116,000.00   | 53,480.00    | 62,520.00  |            |
| 3    | ALMACEN               | 201,500.00   | 130,000.00   | 71,500.00  |            |
| 4    | IVA ACREDITABLE PAG   | 23,104.55    | 23,104.55    | 0.00       |            |
| 5    | IVA POR ACREDITAR     | 18,400.00    | 9,296.55     | 9,103.45   |            |
| 6    | IVA A FAVOR           | 688.00       |              | 688.00     |            |
| 7    | EDIFICIO              | 150,000.00   |              | 150,000.00 |            |
| 8    | EQUIPO DE TRANSP.     | 250,000.00   |              | 250,000.00 |            |
| 9    | EQUIPO DE COMPUTO     | 50,000.00    |              | 50,000.00  |            |
| 10   | EQUIPO DE OFICINA     | 25,000.00    |              | 25,000.00  |            |
| 11   | DEP. ACUM EDIFICIO    |              | 5,000.00     |            | 5,000.00   |
| 12   | DEP.ACUM. EQ. TRANSP  |              | 8,200.00     |            | 8,200.00   |
| 13   | DEP.ACUM.EQ. OFICINA  |              | 2,100.00     |            | 2,100.00   |
| 14   | DEP.ACUM.EQ. COMPUTO  |              | 3,500.00     |            | 3,500.00   |
| 15   | PROVEEDORES           | 67,400.00    | 116,000.00   |            | 48,600.00  |
| 16   | ACREEDORES            |              | 17,400.00    |            | 17,400.00  |
| 17   | ISR RETENIDO          |              | 500.00       |            | 500.00     |
| 18   | CUOTAS IMSS           |              | 300.00       |            | 300.00     |
| 19   | IVA TRASL. COBRADO    | 22,416.55    | 22,416.55    |            |            |
| 20   | IVA TRASL. POR COBRAR | 7,376.55     | 16,000.00    |            | 8,623.45   |
| 21   | ISR PROPIO 30%        |              | 10,020.00    |            | 10,020.00  |
| 22   | PTU 10%               |              | 3,340.00     |            | 3,340.00   |
| 23   | CAPITAL               |              | 625,000.00   |            | 625,000.00 |
| 24   | UTILIDAD NETA         |              | 20,040.00    |            | 20,040.00  |
| 25   | VENTAS                | 95,000.00    | 95,000.00    |            |            |
| 26   | COSTO DE VENTAS       | 99,000.00    | 99,000.00    |            |            |
| 27   | GASTOS DE VENTA       | 24,200.00    | 24,200.00    |            |            |
| 28   | GASTOS DE ADMON       | 36,600.00    | 36,600.00    |            |            |
| 29   | GASTOS FINANCIEROS    | 800.00       | 800.00       |            |            |
| 30   | PERDIDAS Y GANANCIAS  | 33,400.00    | 33,400.00    |            |            |
|      | SUMAS IGUALES         | 1,554,285.65 | 1,554,285.65 | 752,623.45 | 752,623.45 |

Figura 11. Estado de resultados

| ESTADO DE RESULTADOS DEL ____ AL ____ |                  |                  |
|---------------------------------------|------------------|------------------|
| VENTAS                                |                  | 194,000.00       |
| MENOS: COSTO DE VENTAS                |                  | <u>99,000.00</u> |
| IGUAL: UTILIDAD BRUTA                 |                  | 95,000.00        |
| MENOS: GASTOS DE OPERACIÓN            |                  |                  |
| GASTOS DE VENTA                       | 24,200.00        |                  |
| GASTOS DE ADMON                       | <u>36,600.00</u> | <u>60,800.00</u> |
| IGUAL: UTILIDAD DE OPERACIÓN          |                  | 34,200.00        |
| MENOS: GASTOS FINANCIEROS             | <u>800.00</u>    | <u>800.00</u>    |
| IGUAL: UTIL. ANTES DE ISR Y PTU       |                  | 33,400.00        |
| MENOS: ISR 30 %                       | 10,020.00        |                  |
| PTU 10 %                              | <u>3,340.00</u>  | <u>13,360.00</u> |
| IGUAL: UTILIDAD NETA                  |                  | 20,040.00        |

Figura 12. Balance general

| BALANCE GENERAL AL ____ |            |            |              |            |            |
|-------------------------|------------|------------|--------------|------------|------------|
| ACTIVO                  |            |            | PASIVO       |            |            |
| CIRCULANTE              |            |            | ACORTO PLAZO |            |            |
| BANCOS                  |            | 133,812.00 | PROVEEDOR    | 48,600.00  |            |
| INVENTARIO              |            | 71,500.00  | ACREEDORES   | 17,400.00  |            |
| CLIENTES                |            | 62,520.00  | IVA TRASLAD  | 8,623.45   |            |
| IVA POR ACREDITAR       |            | 9,103.45   | ISR RETENIDA | 500.00     |            |
| IVA A FAVOR             |            | 688.00     | CUOTA IMSS   | 300.00     |            |
|                         |            |            | PTU POR PAC  | 3,340.00   |            |
| FIJO                    |            |            | ISR PROPIO   | 10,020.00  | 88,783.45  |
| EDIFICIO                | 150,000.00 |            |              |            |            |
| DEP. EDIFICIO           | -5,000.00  | 145,000.00 |              |            |            |
| EQ. TRANSPORTE          | 250,000.00 |            | CAPITAL      | 625,000.00 |            |
| DEP. EQ. TRANSP         | -8,200.00  | 241,800.00 | UTILIDAD NE  | 20,040.00  | 645,040.00 |
| EQ. DE OFICINA          | 25,000.00  |            |              |            |            |
| DEP. EQ. OFICINA        | -2,100.00  | 22,900.00  |              |            |            |
| EQ. DE COMPUTO          | 50,000.00  |            |              |            |            |
| DEP. EQ. COMPUTO        | -3,500.00  | 46,500.00  |              |            |            |
| TOTAL ACTIVO            |            | 733,823.45 |              |            | 733,823.45 |
|                         |            |            |              |            |            |